

TOIMINTAKERTOMUS

2008

1. Johdanto	3
2. Kriisityö	4
2.1. Yleistä	4
2.2. Yksilötyö	5
2.3. Kriisipuhelinpäivystys	6
2.4. Ryhmätoiminta	7
2.5. Asiantuntijatehtävät ja työnohjaus	11
2.6. Koulutus ja osaamisen kehittäminen	12
2.7. Nettitukinainen - Seksuaalista väkivaltaa ja hyväksikäyttöä kokoneiden nettiauttaminen -projekti	13
3. Jyväskylän aluetoimipiste	15
3.1. Verkostoyhteistyö	17
3.2. Asiantuntijatehtävät	18
3.3. Koulutus ja osaamisen kehittäminen	18
4. Oikeudellinen työ	19
4.1. Yleistä	19
4.2. Puhelinpäivystys	19
4.3. Konsultaatiot	23
4.4. Asiakastapaamiset	23
4.5. Oikeudelliset toimeksiannot	24
4.6. Verkostoyhteistyö	27
4.7. Koulutus ja osaamisen kehittäminen	27
4.8. Tiedottaminen	28
4.9. Lähisuhdeväkivaltaa kokoneiden oikeudelliset palvelut -projekti	28
5. Tukinaisen järjestämät koulutukset	31
6. Tiedotus	32
7. Työsuojelutoiminta	34
8. Hallinto	35
8.1. Yleistä	35
8.2. Tukinainen ry:n hallitus vuonna 2008	35
9. Talous	36

Raiskauskriisikeskus Tukinainen on toiminut vuodesta 1993 lähtien seksuaalisen väkivallan ja hyväksikäytön uhrien ja heidän läheistensä auttamiseksi ja tukemiseksi. Auttamisen keinoina ovat maksuton juridinen ja terapeutin ammattiapu.

Toimintavuoden 2008 aikana Raiskauskriisikeskus Tukinainen on toiminut ilman vakinaista toiminnanjohtajaa johtoryhmän hoitaessa toiminnanjohtajan tehtävät.

Raiskauskriisikeskuksessa kehitettiin uusia toimintamalleja ja rakenteita työn uudelelle organisoimiseksi. Pitkän tähtäimen suunnitelmia on pyritty luomaan muun toiminnan ohessa erityisillä kehittämispäivillä syksyllä 2008. Suunnittelutyöhön osallistui koko Tukinaisen päivähenkilökunta sekä Helsingistä että Jyväskylästä. Johtoryhmän toiminnan suunnittelupäivät järjestettiin keväällä ja syksyllä.

Kriisityössä jatkettiin edellisenä vuonna alkanutta ohjaus- ja toimintarakenteiden kehittämistä. Lisäksi kriisipuhelintyön osalta tehtiin uusia linjauksia ja muutettiin muun muassa päivystysaikoja. Oikeudellisessa työssä kahden lakimiehen toiminta mahdollisti parityöskentelyn siten, että päivystyksen lisäksi oli mahdollista aiempia vuosia enemmän keskittyä työn kehittämiseen ja yhteistyöverkostoihin. Tiedottamisessa tehostettiin yhteyksiä tiedotusvälineisiin, minkä johdosta medianäkyvyys lisääntyi ja julkinen keskustelu Tukinaisen työn kannalta tärkeistä teemoista heräsi.

”Lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden oikeudelliset palvelut” –projekti päättyi varsinaisesti elokuussa, mutta perjantaisin toiminut päivystys jatkui vuoden loppuun asti. Päivystystä päätettiin jatkaa yhteistyökumppaneiden ja asiakkaiden toivomuksesta. Projekti avasi uusia yhteistyömuotoja Ensi- ja turvakotien liiton kanssa järjestettyjen koulutusten kautta.

Uutena projektina aloitti heinäkuussa Nettitukinainen–projekti. Tarkoituksena on tarjota tulevaisuudessa myös Internetin kautta tapahtuvaa neuvontaa ja ohjausta seksuaalirikosten uhreille. Kohderyhminä on huomioitu kuulovammaisten lisäksi erityisesti nuoret ja muut erityisryhmät.

2. KRIISITYÖ

2.1. Yleistä

Raiskauskriisikeskus Tukinainen muodostuu kriisipuhelinpäivystyksestä, yksilökohtaisesta kriisihoidosta sekä ryhmätoiminnasta. Kriisityö tarjoaa vuosittain myös kriisi- ja traumakoulutusta, konsultaatiota sekä työnohjausta eri sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille sekä työyhteisöille.

Kriisityön palveluja tarjotaan sekä Helsingin että Jyväskylän toimipisteissä. Kriisityön vastaava johtaa ja koordinoi Raiskauskriisikeskus Tukinaisessa tehtävää kriisityötä.

Tukinaisessa tehtävän kriisityön kantavana rakenteena on kerran kuukaudessa kokoontuva kriisityön koordinoitiryhmä, johon kuuluvat kaikki Tukinaisen kriisityöntekijät sekä Helsingistä että Jyväskylästä. Sen lisäksi kriisityöntekijät kokoontuvat viikoittain omiin yksikköpalavereihinsa, jossa käsitellään viikon kuluessa tulleet hakemukset yksilöajoille ja ryhmiin. Kaksi kertaa vuodessa järjestettävillä kriisityön kehittämispäivillä syvennetään ja kehitetään kriisityön toimintakäytäntöjä.

Toimintavuoden aikana kriisityöntekijät pohtivat ja kehittivät kriisityön sisältöjä kahtena kehittämispäivänä. Kriisityöntekijöiden ryhmätyönohjaus toteutui toimintavuoden aikana joka toinen viikko. Työnohjaajajana toimi ryhmäpsykoanalyttikko Lahja Kanninen.

Toimintavuoden aikana selkeytettiin kriisityön prosesseja. Kriisipuhelimen kautta tulleiden ajanvarauspyyntöjen käsittelyaika oli edelleen kaksi viikkoa. Samoin kriisityöhön liittyvää tilastointia ja tiedon keruuta uudistettiin sekä selkeytettiin edelleen.

2.2 Yksilötyö

Vuonna 2008 Raiskauskriisikeskus Tukinaisen Helsingin toimipisteessä yksilötyötä teki osa-aikaisesti kaikkiaan viisi kriisityöntekijää. Suurin osa asiakkaista ohjautui yksilötyöhön kriisipuhelimen kautta. Tukinaisen kriisityöntekijän yhteydenotto arviointia ja ajanvarausta varten tapahtui kahden viikon sisällä asiakkaan ensimmäisestä soitosta kriisipuhelimeen. Asiakkaille oli mahdollista tarjota 1-3 selvittelykäyntiä ja sen jälkeen yksilölliseen harkintaan perustuen 1-15 tapaamiskertaa käsittäviä kriisijaksoja.

Vuonna 2008 Raiskauskriisikeskus Tukinaisen Helsingin toimipisteessä yksilötyön asiakkaana oli yhteensä 55 henkilöä. Kriisityössä toteutui yhteensä 261 asiakastapaamista. Uutena palvelumuotona kehitettiin ja kokeiltiin asiakaskohtaista puhelintyötä, jossa asiakkaan kriisijakso voi toteutua puhelimitse. Toimintavuoden aikana puhelinjaksotyötä tehtiin muutaman asiakkaan kanssa. Kriisipuhelinjaksotyötä tullaan kehittämään edelleen tulevan toimintavuoden aikana.

Kriisikäynnit sisälsivät asiakkaan tilanteen selvittelyä, ohjausta ja neuvontaa sekä varsinaista kriisihoitoa. Osa asiakkaista ohjattiin selvittelykäyntien jälkeen Tukinaisen ryhmiin, osa julkisen sektorin palveluihin. Kriisikäyntien yhteydessä asiakkaita oli mahdollisuus ohjata myös Tukinaisen juristin tapaamisiin. Erityisen hyviä kokemuksia kertyi kriisityöntekijän ja juristin yhteisissä asiakastapaamisissa.

Tarvittaessa kriisityöntekijät laativat lausuntoja pidempiaikaista terapiaa sekä oikeusistumia varten. Kriisityöntekijät toimivat myös todistajana oikeudenkäynneissä.

2.3. Kriisipuhelinpäivystys

Vuoden 2008 alussa kriisipuhelimen päivystysajat muuttuivat. Kriisipuhelin päivystää nykyisin maanantaista perjantaihin klo 9.-15.00 ja lauantaisin, sunnuntaisin sekä pyhinä ja niiden aatoina klo

15.-21.00 välisinä aikoina. Muuttuneet päivystysajat eivät merkittävästi vähentäneet puhelimitse tapahtuvia yhteydenottojen määrää. Sen sijaan päivystysaikojen muutos vähensi epäasiallisten puheluita viikonlopun myöhäisillan päivystyksen jäädessä pois.

Vuonna 2008 kriisilinjalla käytiin kaikkiaan 1899 puhelua. Kriisilinjalle tulleiden puhelujen määrät vaihtelivat yhdestä aina 19 puheluun päivässä keskimääräisen yhteydenottomäärän ollessa kuusi puhelua päivässä. Keskimäärin kriisilinjalle tuli kaksi uutta yhteydenottoa päivässä.

Toimintavuoden 2008 aikana Raiskauskriisikeskus Tukinaisen kriisipuhelinpäivystyksestä vastasi viikonloppuisin yhteensä 10 kriisipäivystäjää. Arkisin kriisipäivystyksestä huolehtivat Tukinaisen kriisityöntekijät vuorotellen.

Kriisipäivystäjille järjestettiin toimintavuoden aikana neljä kriisityön iltaa. Sähköpostivälitteinen yhteydenpito ja tiedottaminen kriisityön vastaavan ja kriisipäivystäjien välillä oli tiivistä. Vuonna 2007 aloitetut kriisipäivystäjien kehityskeskustelut saatettiin loppuun alkuvuonna 2008.

Kriisipäivystäjien työnohjaus toimintavuoden aikana toteutui kerran kuukaudessa. Työnohjaajana toimi ryhmäpsykoanalyytikko Lahja Kanninen. Kriisityön vastaava osallistui työnohjauksen suunnittelu- ja arviointitapaamisiin.

2.4. Ryhmätoiminta

Kevät- ja syyskaudella 2008 Tukinaisessa toteutui seuraavat seksuaalista väkivaltaa ja / tai hyväksikäyttöä kokeneille asiakkaille suunnatut ryhmät:

Avoim ryhmä

Avoim ryhmä on matalan kynnyksen ryhmähoitomuoto, jonka tavoitteena on vakauttaa ryhmäläisten tilannetta ja tukea selviytymistä. Ryhmä on tarkoitettu seksuaalista väkivaltaa ja hyväksikäyttöä kokeneille naisille, jotka kokevat voivansa käsitellä tapahtunutta ryhmämuotoisesti. Myös vertaistuella on asiakkaille suuri merkitys. Ryhmään osallistuminen ei edellytä haastattelua eikä ennakoilmoittautumista. Ryhmään voi osallistua myös anonymisti. Ryhmäkerran pituus on 1,5 tuntia.

Avoimen ryhmän ryhmänohjaajana vuonna 2008 toimi psykologi, psykoterapeutti (et) Raili Isto. Apuohjaajina vuorottelivat kriisityöntekijä, sosionomi (AMK) Virve Virta, kriisityön vastaava, kriisi- ja traumapsykoterapeutti (et) Heli Heinjoki ja kriisityöntekijä, psykologi Kaisa Holmström. Vakinaisen ohjaajan vuosilomasijaisina toimivat psykologi Hanna Happo ja psykologi, psykoterapeutti (vet) Ulrika Hellberg-Erkko sekä apuohjaajana kriisipäivystäjä Manna Tähkävuori.

Avoim ryhmä kokoontui vuonna 2008 yhteensä 26 kertaa. Ryhmä kokoontui parittomien viikkojen keskiviikkoisin klo 18.15 -19.45 välisenä aikana. Vuoden aikana avoimeen ryhmään osallistui kaikkiaan 146 asiakasta. Ryhmässä oli keskimäärin 5,6 asiakasta/ryhmäkerta.

CPT -ryhmä

Kognitiivisen prosessoinnin ryhmä on tarkoitettu yksittäisen tai useamman yksittäisen raiskauksen kokeneille naisille, ei pitkäaikaista lapsuudenaikaista hyväksikäyttöä kokeneille. CPT on tehtäväorientoitunut ryhmämuoto. Ryhmän vaikuttavuus perustuu suuressa määrin itsenäisesti tehtäviin kotitehtäviin. CPT - ryhmä kokoontuu yhteensä 12 kertaa. CPT edustaa ns. näyttöön perustuvaa hoitoa (evidence based). CPT - menetelmän tehokkuus on todennettu psykoterapian vaikuttavuustutkimuksissa. Hoitomalli on peräisin Yhdysvalloista ja Suomeen sen on tuonut Tukinainen.

Syksyllä 2008 ryhmä toteutettiin Helsingissä. Ryhmänohjaajina toimivat kriisityöntekijä, sosionomi (AMK) Virve Virta ja kriisityön vastaava, kriisi- ja traumapsykoterapeutti (et) Heli Heinjoki. Ryhmän aloitti 4 asiakasta.

Toiminnallisten menetelmien ryhmä

Raiskauskriisikeskus Tukinainen on vuosittain järjestänyt Toiminnallisten menetelmien ryhmän lapsuuden aikaista seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneille naisille. Ryhmä on tarkoitettu lapsuudessaan/ nuoruudessaan seksuaalista väkivaltaa kokeneille naisille. Ryhmässä työtetään kokemuksi ja niiden vaikutuksia elämään kriisiterapeuttisen työskentelyn avulla. Ryhmässä käytetään keskustelun lisäksi erilaisia toiminnallisia menetelmiä ja draamaa.

Keväällä 2008 järjestetty toiminnallisten menetelmien ryhmä kokoontui yhteensä 18 kertaa ja siihen osallistui 8 ryhmäläistä. Marraskuussa 2008 käynnistynyt ryhmä kokoontui toimintavuoden aikana yhteensä 5 kertaa ja se jatkuu seuraavan vuoden kevääseen. Ryhmässä aloitti 8 asiakasta. Ryhmän ohjaajana toimi FM, ryhmäpsykoterapeutti, ryhmänohjaaja Airi Pyykkö.

Tanssiryhmästä laadittiin ryhmän päättymisen jälkeen ansiokas ryhmäraportti, joka liitettiin osaksi Tukinaisen ryhmäraporttikokoelmaa ja on täten sekä yhdistyksen sisäisesti hyödynnettävissä sekä tarjolla yhteisyökumppaneiden käyttöön.

Viikonloppuryhmät

Tukinainen järjestää vuosittain terapeutteja viikonloppuryhmiä seksuaalista väkivaltaa ja hyväksikäyttöä kokeneille naisille eri puolilla Suomea. Ryhmässä käydään läpi traumaattisia kokemuksia ja etsitään tapahtuneeseen uusia näkökulmia toiminnallisten menetelmien ja draaman keinoin. Ryhmissä on rajoitettu ja kiinteä osallistujamäärä. Ryhmät on tarkoitettu ensisijaisesti asiakkaille, joilla ei kotiseudullaan ole tarjolla seksuaalisen väkivallan ja hyväksikäytön hoitoon erikoistuneita palveluita. Ryhmiin hakeudutaan kriisipäivystyksen kautta ja ryhmäläiset haastatellaan ennen ryhmään valitsemista

Tukinainen toteutti toimintavuonna 2008 kaksi viikonloppuryhmää. Kevään viikonloppuryhmä järjestettiin Tuusulassa Näkövammaisten kuntoutuskeskus Onnelassa 18.-20.4.2008. Toukokuulle suunniteltu viikonloppuryhmä peruuntui vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Jyväskylän aluetoimipiste toteutti viikonloppuryhmän 10.-12.10.2008 Savonlinnassa.

Viikonloppuryhmien ryhmänohjaajana toimi psykiatrinen sairaanhoitaja, ryhmänohjaaja Sirpa Tammela - Laine. Viikonloppuryhmissä toisena ryhmänohjaajana toimivat kriisityöntekijä, perheterapeutti (vet) Helena Kallinen ja kriisityöntekijä, sosiaalityöntekijä Hanna Härkönen. Viikonloppuryhmiin vuonna 2008 osallistui yhteensä 13 asiakasta.

Läheisten ryhmä

Tukinainen järjestää ryhmätoimintaa seksuaalista väkivaltaa ja / tai hyväksikäyttöä kokeneiden läheisille, esim. vanhemmille, sisaruksille, puolisoille, ystäville. Läheisten ryhmä kokoontui keväällä 2008 yhteensä 5 kertaa. Ryhmän osallistujamäärä ei ollut rajoitettu ja se toimi avoimen ryhmän periaatteella. Ryhmänohjaajana toimi FM, ryhmäpsykoterapeutti, ryhmänohjaaja Airi Pyykkö. Kevään aikana ryhmään osallistui yhteensä 27 läheistä.

2. 5. Asiantuntijatehtävät ja työnohjaus

Edustaja Tukinaisen kriisityöstä osallistui toimintavuoden aikana erilaisiin auttamistyötä koskeviin asiantuntijaverkostoihin, kuten Pääkaupunkiseudun Puhelinauttajien verkostoon sekä Ihmiskaupan uhrien auttamisverkostoon.

Tukinaisen toimintaa esiteltiin toimintavuoden aikana Helsingin kaupungin kauneuden- ja terveydenhuollon oppilaitoksessa sekä Helsingin kaupungin palvelualojen oppilaitoksessa ja Espoon väkivallaton viikko – messuilla. Kriisityön edustaja oli kuultavana myös Espoon kaupungin lähisuhdeväkivaltaohjeistusta pohtivan asiantuntijatyöryhmän kokouksessa.

Kriisityöntekijät antoivat kertaluonteista työnohjausta Mäkirinteen nuorisokodin henkilökunnalle. Kriisityön vastaava toimi kevätkaudella työnohjaajana Traumaterrapiakeskuksen järjestämässä Helsingin ensikodin ja Kalliolan settlementin henkilöstölle suunnatussa prosessikoulutuksessa ”Traumanäkökulma hoitotyön välineenä”. Kriisityön vastaava kuului myös Heikki Waris-instituutin toteuttaman Lapsen kanssa-hankkeen tukiryhmään.

2.6. Koulutus ja osaamisen kehittäminen

Toimintavuoden 2008 kuluessa edustaja kriisityöstä osallistui sekä kotimaassa järjestettyihin kriisi- ja traumatyötä koskeviin koulutuksiin että kansainvälisiin konferensseihin. Näistä mainittakoon erityisesti The 3:rd Nordic Conference of Victimology and Victim Support 3.-5.3.2008 Helsingissä, The First Bi-annual International Conference of European Society for the Study of Trauma and Dissociation 16-19.4.2008 Amsterdamissa, The First International Conference on Survivors of Sexual Violence Aarhusissa Tanskassa 13.-15.11.2008 ja From Violence to Caring – konferenssi Oulussa 4.-5.12.2008.

2.7. Nettitukinainen - Seksuaalista väkivaltaa ja hyväksikäyttöä kokeneiden nettiauttaminen -projekti

Seksuaalista väkivaltaa ja hyväksikäyttöä kokeneiden nettiauttaminen -projekti on Tukinainen 3-vuotinen hanke, jota rahoittaa Raha-automaattiyhdistys ry (RAY). Projekti käynnistyi 14.7.2008 projektityöntekijän aloitettua työnsä. Projektityöntekijänä hankkeessa toimii psykologi Kaisa Holmström.

Heinäkuun puolivälistä vuoden 2008 loppuun kestäneen suunnittelu- ja käynnistämisvaiheen tärkeimmiksi tavoitteiksi asetettiin perehtyminen ja suunnittelu, yhteistyötahojen kartoittaminen ja tukiryhmän kokoaminen sekä uuden palvelun käyttöönotto ja siitä tiedottaminen.

Vuonna 2008 projektityöntekijä osallistui seuraaviin koulutuksiin/seminaareihin, jotka olivat osa ammatillista täydennyskoulutusta ja tukivat työhön perehtymistä:

- 28.8.2008 Pelastakaa lapset, Finlandia-talo, There is no child pornography – it's child sexual abuse
- 2.-3.10.2008 Traumaterapiakeskus, Etelä-Suomen lääninhallitus, Vakauttaminen kompleksisten traumojen hoidossa
- 31.10.2008 Väestöliitto/NUSKA-projekti, Etelä-Suomen lääninhallitus, Rohkene kohdata – seminaari nuorten seksuaalisen kaltoinkohtelun kohtaamisesta
- 4.12.2008 Tukinainen ry, Turhaan otettuja näytteitä ei ole – seksuaalista väkivaltaa kokeneen tutkiminen, ensihoito ja oikeudelliset kysymykset

Lisäksi projektityöntekijä osallistui Tukinaisen kriisityön vastuualueen työnohjauksiin sekä kokouksiin.

Projektista laadittiin tarkennettu projektisuunnitelma, mikä sisälsi mm. projektin aikataulun, tavoitteet ja tarkoituksen. Tukinaisen hallitus hyväksyi projektisuunnitelman kokouksessaan 23.9.2008. Nettiauttamispalvelu sai nimekseen Nettitukinainen.fi ja sen sisältö etusivun, käyttöohjeiden, tietoturvaselosteen sekä esitieto- ja asiakaspalautelomakkeiden osalta valmistui. Tietoturvaseloste hyväksyttiin Tietosuojavaltuutetun toimistolla.

Projektin ohjausryhmä muodostuu Tukinaisen johtoryhmästä. Ohjausryhmä kokoontui syksyn 2008 aikana yhteensä kolme kertaa.

Yhteistyötahoja kartoitettiin, ja projektille muodostettiin tukiryhmä, joka kokoontui ensimmäisen kerran 2.12.2008. Tukiryhmään osallistuu asiantuntijoita Kuulonhuoltoliitosta, Kuurojen liitosta, Keskuspuiston ammattiopiston Arlan toimipaikasta, Väestöliitosta sekä Tukinetistä. Lisäksi tukiryhmän etäjäseninä lupautuivat toimimaan viittomakieliset psykoterapeutit Pirjo Leino ja Marjaana Jurvainen. Myös Pelastakaa lapset ry:n ja Nyyti ry:n kanssa on suunniteltu yhteistyötä. Nettiauttamispalvelun julkaisuajankohta viivästyí suunnitellusta teknisen ratkaisun tuottavan yrityksen (Grok IT) aikataulu-ongelmien vuoksi. Palvelun tekninen ratkaisu on luvattu saada koekäyttöön helmikuussa 2009.

3. JYVÄSKYLÄN ALUETOIMIPISTE

Raiskauskriisikeskus Tukinaisen Jyväskylän toimipiste käynnistyi Raha-automaattiyhdistyksen tukemana kolmevuotisena projektina keväällä 2006. Aluetoimiston toiminta painottui kolmannen toimintavuoden aikana ryhmätoimintojen kehittämiseen pääasiallinen työmuoto ollessa kuitenkin edelleen yksilötapaamiset. Uusien asiakkaiden määrä lähes kaksinkertaistui edellisvuoteen verrattuna. Vuonna 2008 asiakasmäärä Jyväskylän toimipisteessä oli yhteensä 47. Kaikkien asiakkaiden yhteenlaskettu käyntimäärä toimintavuoden aikana oli 367.

Jyväskylän aluetoimipisteessä jatkettiin aiempina vuosina aloitettua verkottumista sekä yhteistyösuhteiden luomista ja niiden vakiinnuttamista. Tukinaisen toimintaa esiteltiin 14 yhteistyötaholle. Samalla näissä tilaisuuksissa pohdittiin mahdollisia yhteistyön muotoja seksuaalista väkivaltaa kokeneiden asiakkaiden kohdalla. Hoidolliset verkostopalaverit ja työparina toimiminen toisen mielenterveysalan ammattilaisen kanssa lisääntyivät vuoden 2008 aikana. Samoin lisääntyivät yksin työskentelevien seksuaalista väkivaltaa työssään kohtaavien sosiaali- ja terveydenhoitoalan ammattilaisten puhelinkonsultaatiot.

Asiakastyössä uutena toimintana alkoi vuonna 2008 strukturoitu puhelinauttaminen myös Jyväskylän toimipisteessä. Siitä sadut kokemukset olivat molemminpuolisesti hyviä.

Jyväskylän toimipiste vastasi osaltaan valtakunnallisesta kriisipuhelinpäivystyksestä. Aluetoimiston oma päivystysaika oli entiseen tapaan torstai - iltapäivisin. Alueelliseen puhelinpäivystykseen tulevien puhelujen määrä on vakiintunut noin 15 yhteydenottoon kuukaudessa. Puhelut ovat koostuneet konsultaatioista sekä suorista asiakasyhteydenotoista.

Vuoden 2008 tavoitteena oli ryhmätoiminnan vakiinnuttaminen aluetoimiston paikalliseksi työksi. Tavoite toteutui. Tammikuussa alkoi avoin/täydentyvä ryhmä, jonka ohjaajana toimi koko kevään osa-aikainen työntekijä. Kokopäiväinen ja toinen osa-aikainen työntekijä vuorottelivat hänen ohjaajaparinaan. Ryhmä kokoontui 10 kertaa ja siinä oli kolme jäsentä toukokuuhun saakka. Tammikuussa aloitettiin Ensi- ja Turvakodin (ETU) kanssa yhteistyönä ryhmä pienten lasten äideille, joilla on ollut väkivallan ja/tai seksuaalisen väkivallan kokemuksia. Ryhmässä jatkoi toukokuuhun asti neljä jäsentä, ja se kokoontui myös 10 kertaa. Nämä ryhmät toteutettiin joko Tukinaisen tai ETU:n tiloissa. Syyskuussa aloitettiin valokuvaterapeuttisesti orientoitunut ryhmä. Ohjaajina toimivat kokopäiväinen ja osa-aikainen Tukinaisen kriisityöntekijä sekä valokuvaaja-pariskunta. Ryhmä kokoontui joulukuun mennessä seitsemän kertaa ja siinä jatkaa viisi jäsentä kevään 2009 puolella. Kaikissa ryhmissämme lopetti yksi ryhmäläinen joko ensimmäisen tai toisen kokoontumisen jälkeen. Lokakuussa alkoi yhdessä ETU:n työntekijän kanssa ohjattava ryhmä naisille, joilla on sekä väkivallan/seksuaalisen väkivallan kokemus että mahdollista päihdetaustaa. Tämä ryhmä jatkaa myös kevääseen saakka ja siinä on neljä ryhmäläistä. Ryhmät ovat olleet aika pieniä, mutta ryhmäläiset yllättävän sitoutuneita työskentelemään. Palaute on ollut erittäin myönteistä. Ryhmien teemat valittiin ryhmissä esiin nousseiden tarpeiden mukaan.

3.1. Verkostoyhteistyö

Jyväskylän aluetoimiston verkostoyhteistyö on toimintavuoden aikana painottunut seuraavasti:

Päihdehoitaja/seksuaaliterapeutti, joka on tekemässä TK-palvelusuunnitelmasta lopputyötä Keski-Suomen Keskussairaalan ensiapupäivystyksen RAP-tutkimuksia tekevä sairaanhoitaja Jyväskylän kaupungin kriisipalvelun työntekijä + opiskelija
Yhteistyökäynti Kangasvuorensairaalan osastolla
Käynti Turvaset kuntoutusohjaajien avoimissa ovissa, Jyväskylän Delfiinit palaverissa
Perhekoti Nurmipirtti tutustui Tukinaisen toimintaan.
Kansainväliselle sairaanhoitaja-ryhmälle esittäytyminen englanniksi (opiskelijoita Ghanasta, Mauritiukselta, Saksasta, Kiinasta, Venäjältä ja Suomesta)
Nepan asumispalveluohjaajien tutustumiskäynti Tukinaisessa
Tukinaisen esittely nuorisopsykiatrisella osastolla KSKS:ssa
Yhteistyösuunnitelmia koulujen oppilashuoltotyöryhmän kanssa
Oulun Ensi- ja turvakodin sekä avohoidon työryhmäläisiä tutustumassa Tukinaisessa
Ortodoksisen kirkon aktiivijäsen Hannele Järvinen kävi tutustumassa ja jäsentämässä yhdessä ihmiskauppa-teemailtaa Tukinaisen työntekijän kanssa
Pro -tukipisteen koulutus, viranomaisyhteistyön aloittaminen
Keski-Suomen perheterapiayhdistyksen workshopin valmistelijat kokoontuivat Tukinaisen tiloissa, ja heille esiteltiin toimintaa

3.2. Asiantuntijatehtävät

Jyväskylän aluetoimipisteen työntekijät ovat toimintavuoden aikana toimineet työnohjaajana seksuaalista väkivaltaa työssään kohdanneille alueen sosiaali- ja terveydenhoidon ammattilaisille. Työnohjauskertoja on vuoden 2008 aikana ollut yhteensä 10.

Jyväskylän aluetoimipiste järjesti vuonna 2008 ensimmäiset ammattiauttajakoulutukset Jyväskylässä, toisen keväällä ja toisen syksyllä. Ne oli pyynnöstä räätälöity psykiatrian avotyöntekijöille. Lisäksi aluetoimiston työntekijä oli kouluttamassa Virossa Naistetugi-keskuksen henkilökuntaa sekä puhumassa Vuosaaren lukion oppilaille ja henkilökunnalle seksuaalisesta itsemääräämisoikeudesta.

3.3. Koulutus ja osaamisen kehittäminen

Jyväskylän aluetoimipisteen työntekijä on toimintavuoden aikana osallistunut 11.-12.2008 Kognitiivisen psykoterapian maailman kongressiin Helsingissä

Jyväskylän aluetoimiston työntekijät jatkoivat ryhmätyönohjauksessa käymistä, minkä rinnalle aloitettiin yksilötyönohjaukseen osallistuminen. Kuukausittain toteutuneessa ammatillisessa ryhmätyönohjauksessa työnohjaajana on toiminut Anna-Liisa Heikinheimo. Vuonna 2008 yksilötyönohjaajana aloitti Soili Poijula. Valokuvaterapiaopintopiiri on jatkunut työnohjaustukena valokuvaryhmää varten.

4. OIKEUDELLINEN TYÖ

4.1. Yleistä

Oikeudellisen työn osalta on aloitettu kehittämistyö, joka tulee jatkumaan tulevina vuosina. Uudistukset tulevat liittymään puhelintyöhön, uusiin työskentelytapoihin ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Uuden juridiikan ammattilaisille suunnatun sensitiivisyyskoulutuksen (SENJA-projekti) saaminen merkitsi vuoden 2008 lopulla sitä, että oikeudellisessa työssä on alkamassa mittava yhteistyö eri viranomaistoimijoiden ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Kaiken tämän työn tavoitteena on seksuaalirikosten ja lähisuhdeväkivallan uhrien ihmisoikeuksien, oikeusturvan ja inhimillisen kohtelun parantaminen erityisesti oikeusprosessissa. Osittain tähän teemaan liittyivät myös Raiskauskriisikeskus Tukinaisen juristin jatko-opinnot, jotka päättyivät keväällä 2008. Licensiaatintyön aiheena oli Kansainvälinen oikeus raiskauksen uhrin asemaan vaikuttavana tekijänä.

Lisäksi juristi on toiminut lähiesimiehenä ”Lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden oikeudelliset palvelut” –projektissa ja Nettitukinainen –projektin ohjausryhmän jäsenenä. Juristi on myös tietosuojavastaava oikeudellisten asioiden osalta.

4.2. Puhelinpäivystys

Tukinaisen perustyöhön on kuulunut yhdistyksen perustamisesta lähtien puhelinpäivystys oikeudellisissa kysymyksissä. Raiskauskriisikeskus Tukinaisen juristipäivystys toimi ympäri

vuoden 2008 maanantaista torstaihin iltapäivisin kello 14-17. Päivystys oli tarkoitettu seksuaalista väkivaltaa tai hyväksikäyttöä kokeneille, heidän läheisilleen ja myös ammattiauttajille.

Päivystyspuhelimessa käsiteltiin lisäksi lastensuojeluun liittyviä kysymyksiä, lähestymiskieltoa ja vahingonkorvausasioita silloin, kun ne liittyivät seksuaalirikoksiin tai lähisuhdeväkivaltaan.

Puhelinpäivystyksessä laadittiin nyt ensimmäisen kerran juristipäivystyksen osalta omaa tilastointia. Saatua tietoa on tarkoitus hyödyntää asiakastyön ja sen laadun parantamiseksi. Tilastointi koskee vain niin sanottuja ensisoittoja eli soittoja, jolloin asiakas ottaa yhteyttä ensimmäisen kerran päivystykseen. Puhelintyössä käytettiin vielä vuonna 2008 samoja ensitietolomakkeita kuin kriisipuhelimessakin, mutta lomakkeiden uudistaminen on osoittautunut tarpeelliseksi.

Tilastojen mukaan on havaittavissa eroja juristipuhelimeen ja kriisipuhelimeen tulleiden soittojen välillä, mikä osaltaan vaikuttaa muutostarpeisiin. Juristipäivystyksen tilastoinnin kannalta on hyödyllistä tietää esimerkiksi missä oikeusprosessin vaiheessa asiakas ottaa yhteyttä. Vuonna 2008 useimmat ensimmäistä kertaa soittaneet henkilöt olivat tehneet rikosilmoituksen yhteydenotto-vaiheessa, mutta lähes yhtä moni ei ollut tehnyt sitä. Toisaalta monen soittajan kohdalla oikeusprosessi oli jo päättynyt esimerkiksi syyttämättä jättämiseen tai tuomion lainvoimaisuuteen (liite 6). Näillä tiedoilla on merkitystä silloin, kun oikeudellista neuvontaa kehitetään. Soittajan tiedontarve on erilainen oikeusprosessin eri vaiheissa.

Useimmat ensisoitot koskivat raiskausta tai seksuaalista hyväksikäyttöä. Lähi-suhteissa tapahtuva seksuaalinen väkivalta kuten insesti on yhä edelleen erittäin yleinen yhteydenoton syy. Seksuaalisesta häirinnästä on myös keskusteltu aiempia vuosia enemmän kuluneena vuotena. Konsultaatiopuheluissa on tilastoitu soiton syyksi sekä konsultointi että varsinainen soiton syy, esimerkiksi muu lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. Toisinaan saman puhelun aikana on saatettu käsitellä useampaa uhriin kohdistunutta rikosta kuten raiskausta ja pahoinpitelyä, jolloin molemmat on tilastoitu soiton syyksi (liite 4).

Raiskauksesta on kulunut aikaa useimmissa tapauksissa alle kaksi viikkoa soitettaessa juristipäivystykseen ensimmäistä kertaa. Seksuaalisesta hyväksikäytöstä on usein kulunut enemmän aikaa, mutta sitä koskevia soittoja tulee yleisemmin ajallisesti eri aikoina. Insestin ja muun lapsen seksuaalisen hyväksikäytön osalta sen sijaan on edelleen yleistä, että yhteyttä otetaan vasta yli kymmenen vuoden kuluttua tapahtuneista rikoksista (liite 5). Tämä tarkoittaa oikeudellisessa neuvonnassa muun muassa sitä, että lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä koskevissa tapauksissa keskustellaan ensimmäiseksi yleensä rikosten vanhentumisajoista, vanhan lainsäädännön ja voimassa olevan lainsäädännön eroista eli sovellettavasta laista sekä mahdollisuudesta ylipäätään edetä asiassa. Muutoin soittojen aiheena on pääsääntöisesti rikosilmoituksen tekeminen, valmistautuminen poliisikuulusteluihin, todisteiden riittävyys, oikeusprosessin eri vaiheet, oikeus oikeudenkäyntiavustajaan ja tukihenkilöön sekä vahingonkorvausasiat.

Puhelinpäivystyksessä on voitu jonkin verran ohjein ja neuvoin auttaa myös niitä seksuaalirikosten uhreja, jotka ovat joutuneet työ-, opinto- tai lomamatkalla seksuaalirikosten kohteiksi ulkomailla. Näissä tapauksissa oikeudellinen neuvonta on keskittynyt lähinnä erilaisten yhteystietojen välittämiseen, mutta myös vahingonkorvausasioihin. Neuvonta on tapahtunut päivystysaikojen puitteissa tai erikseen sovittuna puhelinaikana. Päivystyksestä on voinut varata ajan myös juristin tapaamiseen, jos uhri oli jo palannut Suomeen. Näissä tapauksissa on ollut mahdollista tarvittaessa olla yhteydessä esimerkiksi poliisiin, ulkoasiainministeriön konsuliasioiden yksikköön tai oikeusministeriön kansainväliseen yksikköön. Eri maiden oikeusjärjestelmien erilaisuus ja paikalliset viranomaiskäytännöt ovat olleet yleisimmät yhteydenoton syyt ulkomailla tapahtuneiden raiskausten kohdalla.

Tukinainen juristi toimi jatko-opintojensa vuoksi osa-aikaisena työntekijänä 1.1. – 29.2.2008 välisenä aikana. Hänen sijaisenaan juristipäivystystä hoiti varatuomari Päivi Vilkki, jolle kuului lisäksi ”Lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden oikeudelliset palvelut” –projektin päivystys perjantaisin. Juristit vuorottelivat päivystyksessä myös kesälomien aikana, mikä mahdollisti juristipäivystysten jatkumisen kesällä ilman keskeytyksiä. Puhelujen määrän ja päivystäjien saaman asiakaspalautteen perusteella on katsottu tärkeäksi säilyttää oikeudellinen puhelinneuvonta myös kesäkuukausina. Tukinaisen tilastojen mukaan kuluneen vuoden aikana juristipäivystykseen tuli eniten ensisoittoja juuri heinäkuussa (liite 3).

4.3. Konsultaatiot

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden konsultaatiot ovat koskeneet lähes poikkeuksetta ilmoitusvelvollisuutta tai lastensuojeluun liittyviä tapauksia. Jonkin verran myös yksityisten hoitolaitosten tai huostaan otettujen lasten sijoituskohteiden henkilökunta on ollut yhteydessä Tukinaisen juristiin käytännön eri tilanteissa. Laitoksiin sijoitettujen nuorten vanhemmat ovat lisäksi olleet kiinnostuneita esimerkiksi laitoksen valvontaan liittyvistä asioista seksuaalirikosepäilyjen yhteydessä tai halutessaan keskustella ennaltaehkäisevistä toimista. Myös oikeusaputoimistot ja asianajajat ovat olleet kuluneen vuoden aikana konsultaatioasiakkaita seksuaalirikosasioissa. Tukinaisessa järjestettiin keväällä asianajajille suunnattu koulutustilaisuus, jolla pyrittiin luomaan ja laajentamaan yhteistyötä asianajajokentän suuntaan. Koulutus lisäsi myöhemmin konsultaatioyhteydenottoja, mikä toivottavasti on osaltaan parantanut uhrien oikeusturvaa ja kohtelua.

4.4. Asiakastapaamiset

Asiakastapaamisia Raiskauskriisikeskus Tukinaisen juristilla oli kuluneena vuonna kuutisenkymmentä. Osa asiakastapaamisista sovittiin puhelinpäivystyksen kautta, ja tapaamiset toteutettiin asiakkaalle sopivaan aikaan kuten työn tai koulun jälkeen. Erityisjärjestelyjen osalta on pyritty mahdollisimman suureen joustavuuteen esimerkiksi työaikojen suhteen. Osa tapaamisista oli yhteisiä kriisityöntekijän kanssa, jolloin asiakkaan tilannetta yritettiin kartoittaa kokonaisvaltaisesti.

Asiakaskäyntejä liittyi myös kriisiasiakkuuteen, jolloin kysymys oli lähinnä konsultaatiosta ja eteenpäin ohjaamisesta. Aiempien vuosien tapaan yhteistapaamiset kriisityöntekijän kanssa etenkin nuorten asiakkaiden kohdalla ovat olleet hyödyllisiä asiakkaan selviytymisen kannalta.

Hyviä tuloksia on saatu myös siitä, että asiakkaan mukana tai häntä saattamassa on ollut joku hänelle tuttu henkilö. Toisinaan tapaamisesta on alun perin sovittu jonkin järjestön työntekijän kanssa. Tukihenkilöiden rooli asiakastapaamisten järjestelyissä on koettu hyväksi, vaikkei tukihenkilö itse osallistuisikaan varsinaiseen tapaamiseen. Säännöllistä yhteydenpitoa ja myös asiakastapaamisia on ollut esimerkiksi Tyttöjen talon seksuaalikasvatuksesta vastaavan henkilön kanssa.

Asiakastapaamisessa asiakkaan pyynnöstä ja tukihenkilön ollessa toisinaan mukana juristi on ollut tarvittaessa yhteydessä esimerkiksi poliisiin. Kun asiakas on halunnut tehdä rikosilmoituksen, juristi on voinut olla tässä avuksi. Vaikka yhden juristin työmäärään nähden asiakastapaamisia on ollut kohtuullisesti, Tukinaisen perustehtävään nähden asiakastapaamisten määrää on mahdollista vielä lisätä esimerkiksi vähentämällä juristin varsinaisiin toimeksiantoihin käyttämää aikaa.

4.5. Oikeudelliset toimeksiannot

Tukinaisen juristi on ollut asianomistajan avustajana ja tukena poliisikuulusteluissa ja

toiminut oikeuden määräämänä oikeudenkäyntiavustajana aiempien vuosien tapaan. Suurin osa asiakkaista on kuitenkin ohjattu oikeusapu- ja asianajotoimistoihin.

Esitutkinnassa ja oikeudenkäynnissä avustaminen perustuu lakiin oikeudenkäynnistä rikosasioissa (11.7.1997/689). Sen mukaisesti seksuaalirikoksen uhrilla on oikeus maksuttomaan avustajaan aina esitutkinnassa. Tämä tarkoittaa sitä, että asianomistajalla eli uhrilla on oikeus saada avustaja mukaan jo rikosilmoituksen tekemiseen ja poliisikuulusteluun. Avustajana saa toimia julkinen oikeusavustaja, asianajaja tai muu oikeustieteellisen tutkinnon suorittanut henkilö, joka lain mukaan saa toimia asiamiehenä. Uhrilla on oikeus maksuttomaan oikeudenkäyntiavustajaan myös oikeudenkäynnissä silloin, kun virallinen syyttäjä ajaa juttua, ja asianomistajalla on esimerkiksi vahingonkorvausvaatimuksia.

Seksuaalirikoksen uhrin tilanne kuitenkin muuttuu, jos virallinen syyttäjä ei nosta syytettä, tai käräjäoikeus hylkää syytteen eikä syyttäjä valita hovioikeuteen. Asianomistaja voi silloin tietyissä tapauksissa halutessaan itse nostaa syytteen tai valittaa ylempään tuomioistuimeen. Ongelmana viimeksi mainituissa tapauksissa on kuitenkin se, että uhrilla ei näissä tilanteissa ole ehdotonta oikeutta saada maksutonta oikeudenkäyntiavustajaa, ja jutun hoitamisesta saattaa aiheutua asiakkaalle muitakin kuluja siinä tapauksessa, että hän häviää jutun. Tästä johtuu se, ettei asianomistaja yleensä uskalla lähteä yksin viemään asiaa eteenpäin. Tukinaisen perustehtävään liittyen Raiskauskriisikeskus Tukinaisen juristi hoiti kuluneen vuoden aikana yhden tällaisen jutun, mutta kuluriskien takia tilanteisiin on yleensä suhtauduttu pidättyvästi. Tässä tapauksessa asiasta ei koitunut asiakkaalle tai Tukinaiselle ylimääräisiä kustannuksia.

Raiskauskriisikeskus Tukinaisen juristilla on ollut vuonna 2008 yhteensä 9 toimeksiantoa. Rikosnimikkeet ovat olleet törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö (1 kpl), lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö (1 kpl), seksuaalinen hyväksikäyttö (4 kpl), pakottaminen seksuaaliseen tekoon (1 kpl), raiskaus (1 kpl) ja törkeä raiskaus sekä törkeä vapaudenriisto (1 kpl). Jotkut jutut ovat olleet poikkeuksellisen paljon aikaa vieviä niihin liittyneiden erityispiirteiden takia. Osa toimeksiannoista päättyi toimintavuoden aikana, kun taas osa oli vielä rikostutkintavaiheessa vuoden lopulla.

Asianomistajien puolesta on tehty toimeksiantoina myös vahingonkorvaushakemuksia valtiokonttoriin, ja tarvittaessa tehty valitus valtiokonttorin päätöksestä vakuutusoikeuteen. Oikeudellisten toimeksiantojen kautta juristi on saanut paljon arvokasta tietoa asiakkaiden kohtelusta ja nykykäytännöistä viranomaisissa, mitä tietoa voidaan hyödyntää muun muassa koulutuksissa, puhelinpäivystyksessä ja konsultoinnissa.

Tukinaisen juristi opasti aiempien vuosien tapaan kriisityöntekijöitä oikeudessa todistamista koskevissa käytännön kysymyksissä. Oikeudenkäyntiin liittyvä opetusvideo Tukinaisen henkilökunnan käyttöön tehtiin työharjoittelijavoimin Vantaan käräjäoikeudessa.

4.6. Verkostoyhteistyö

Tukinaisen lakimies osallistui vuonna 2008 erilaisiin yhteistyöverkostoihin kuten Amnesty Internationalin Joku Raja –kampanjaan, Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisykampanjan työryhmään, Sisäisen turvallisuuden ohjelman järjestöyhteistyöhön, Ecpat Internationalin (End Child Prostitution, Child Pornography and Trafficking of children for sexual purposes) verkostotapaamisiin, ja puhelin- ja verkkoauttamisen eettisten periaatteiden neuvottelukuntaan.

4.7. Koulutus ja osaamisen kehittäminen

Jatko-opintojen lisäksi juristi osallistui "The 3:rd Nordic Conference of Victimology and Victim Support" –konferenssiin Helsingissä 3.-5.3.2008, "Stopping Trafficking in Women – Decreasing the Demand for Prostitution" –seminaariin Helsingissä 11.6.2008, STETEn ja sen NGO-kumppaneiden (The Finnish Committee for European Security) organisoimaan ihmiskauppaa koskevaan OSCE Civil Society Forum –konferenssiin Helsingissä 2.-3.12.2008 sekä "The First International Conference on Survivors of Sexual Violence" -konferenssiin Aarhusissa Tanskassa 13.-15.11.2008.

4.8. Tiedottaminen

Raiskauskriisikeskus Tukinainen juristin työhön kuului vuonna 2008 muun muassa osallistuminen erilaisiin tiedotuskampanjoihin ja paneeleihin. Yhteys tiedotusvälineisiin oikeudellisissa asioissa hoidettiin Tukinainen tiedottajan kautta. Esimerkiksi alkukesän tiedotuskampanjassa käsiteltiin lasten ja nuorten seksuaalista hyväksikäyttöä vapaaehtoistoiminnassa, ja aihe kiinnosti useimpia päivälehtiä sekä radiota. Nelosten uutisia varten haastateltiin juristia viimeisestä rikosbarometristä, jonka tietojen mukaan lähisuhteessa tapahtuneita seksuaalirikoksia pidetään valitettavasti yhä yksityisasiana.

4.9. Lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden oikeudelliset palvelut –projekti

Lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden oikeudelliset palvelut –projekti oli Tukinainen ja Ensi- ja turvakotien liiton valtakunnallinen yhteishanke, jonka rahoittajana oli RAY. Sen oli alun perin määrä toimia vuodesta 2004 vuoden 2007 loppuun. Projektia oli kuitenkin mahdollista jatkaa saadun rahoituksen puitteissa vielä vuoden 2008 elokuun loppuun asti.

Rahoitusta riitti kahdelle työntekijälle ja projektissa toimivat tammikuun alusta projektin loppumiseen saakka sosiologi Tanja Noponen ja varatuomari Päivi Viikki.

Maksuton puhelinpäivystys lähisuhdeväkivaltaa kokeneille, heidän läheisilleen ja ammattiauttajille toimi perjantaisin klo 9 – 17. Se toimi projektin päättymiseen, elokuun loppuun asti. Projektin päättymisen jälkeen jäljelle jäänein Raha-automaattiyhdistyksen varoin sitä oli mahdollista vielä jatkaa yhteistyökumppaneiden pyynnöstä vuoden loppuun. Soittoja tuli tasaiseen tahtiin, vaikka päivästä ei vuoden 2008 aikana enää mainostettukaan. Neljän viimeisen kuukauden aikana tuli yhteensä 70 soittoa, joista enin osa aamupäivän aikana. Koko loppuvuoden tuli pyyntöjä puhelinpäivystyksen jatkamiseksi myös vuonna 2009. Erityisesti turvakotien työntekijät toivoivat tätä.

Viimeisen vuoden aikana projektissa keskityttiin kouluttamiseen. Vuoden alussa otettiin yhteyttä turvakoteihin ympäri Suomen ja kysyttiin halukkuutta koulutukseen lähisuhdeväkivaltaan liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä. Osoittautui, että kiinnostus oli erittäin suurta. Kaikki turvakodit, joihin oltiin yhteydessä, halusivat järjestää koulutustilaisuuden.

Koulutustilaisuudet järjestettiin siten, että turvakodit järjestivät tilaisuuden puitteet: tilan ja kuulijat. Osassa tilaisuuksia oli paikalla turvakodin oma henkilökunta, osassa taas oman henkilökunnan lisäksi lähikuntien työntekijöitä sekä sosiaalitoimesta että terveydenhuollosta. Keskimääräinen kuulijakunta oli n. 20 henkeä. Eniten osallistujia oli Mikkelissä. Siellä oli paikalla runsaat 70 henkeä. Oulussa projekti oli osana suurempaa koulutustilaisuutta.

Koulutustilaisuuksia järjestettiin kevään 2008 aikana kahdeksassa turvakodissa: Imatralla, Oulussa, Turussa, Jyväskylässä, Espoossa, Mikkelissä, Vantaalla ja Tampereella. Lisäksi koulutus järjestettiin Helsingin Ensikodissa. Ensi- ja turvakotien liiton Sopukassa oli myös koulutustilaisuus, jossa oli kuulijoita turvakodeista eri puolilta Suomea.

Koulutukset oli räätälöity kuulijakunnan toiveiden mukaan. Yleisimmin käsiteltiin ensin lähisuhdeväkivallan rikosoikeudellista puolta. Sitten paneuduttiin siviilioikeudelliseen puoleen, jossa käsiteltiin avioeroon, lasten huoltoon ja ositukseen liittyviä kysymyksiä. Salassapitoon ja ilmoitusvelvollisuuteen liittyviä kysymyksiä käsiteltiin myös, esimerkiksi Sopukassa ne olivat laajemmin esillä.

Kuulijoiden kysymyksiä ja kommentteja kerättiin myös. Niistä saatiin arvokasta tietoa turvakotien arjesta. Vastaanotto koulutuksille oli erittäin innostunutta ja palaute oli kiittävä. Toisenlainen koulutus järjestettiin asianajajille huhtikuussa Helsingissä. Siinä kerrottiin, miten lähisuhdeväkivalta traumatisoi uhrin, eikä hän kykene toimimaan siten kuin oikeusjärjestelmä edellyttäisi hänen toimivan. Tämänkin koulutuksen palaute oli erinomainen. Tästä lähtikin ajatus kouluttaa poliisia ja juridiikan ammattilaisia ymmärtämään lähisuhdeväkivallan ja seksuaalirikosten uhreja. Tukinaisessa päädyttiin onnekaasti rahoituksen hakemiseen uutta SENJA-projektia varten tämän koulutuksen alkuun saattamiseksi.

Elokuussa julkistettiin projektin loppuraportti, Leikin loppu. Tämä loppuraportti päättyi erinomaisesti julkisuuteen. Siitä kirjoitettiin lehdissä eri puolilla maata, aina Helsingistä Lappiin ja Pohjan maalta Kymenlaaksoon. Se oli esillä noin kolmenkymmenen lehden

nettisivuilla, ja Radio Nova teki puhelinhaastattelun sen johdosta.

Projektin loputtua Kuopion Kriisikeskus järjesti vielä syksyllä koulutustilaisuuden, jonne pyydettiin projektin juristi kertomaan projektista ja siinä annetun koulutuksen keskeisistä kohdista.

5. TUKINAISEN JÄRJESTÄMÄT KOULUTUKSET

Tukinainen järjesti keväällä 2008 Seksuaalisen väkivallan kohtaaminen ja hoito –koulutuspäivän. Koulutuspäivään osallistui yhteensä 18 sosiaali- ja terveydenhoitoalan ammattilaista eri puolilta Suomea. Koulutuspäivästä saatu palaute oli myönteistä.

Tukinainen on ollut mukana luomassa Raiskatun akuuttiapuohjeistusta (RAP-kansio) terveystieteiden ja päivystyspoliikkliniikoiden työn tueksi. RAP -kansio pitää sisällään konkreettiset ohjeet psyykkisestä akuuttiavusta, hoitoon ohjauksesta, oikeuslääketieteellisen tutkimuksen teosta ja näyttöjen säilytyksestä, lääkärin lausunnon laatimisesta henkisiin kärsimyksiin liittyen ja hoitoon ohjauksesta. Kansio sisältää myös uhrille ja läheiselle annettavat itsehoito-ohjeet. Sitä on saatavissa muun muassa Tukinaisen, Väestöliiton ja STAKES:in [www-sivuilta](http://www.sivuilta), sekä lääkäreiden Terveysportti - sivustosta. Kentältä saadun palautteen mukaan ohjeistus tunnetaan kuitenkin vielä huonosti, ja sen käyttöön otto on kangerrellut.

Syksyllä 2008 järjestettiin raiskauspotilaiden akuuttiapuohjeistukseen perustuva ” Turhaan otettuja näyttöä ei ole” –koulutuspäivä. Osallistujia koulutuspäivässä oli 20. Kouluttajina toimivat Tukinaisen oma henkilökunta ja oikeuslääkäri Antti Sajantila. Palaute koulutuspäivästä oli erittäin myönteistä.

Tukinaisen kriisityöntekijät toimivat kouluttajina myös eri sosiaali- ja terveysalan tilaisuuksissa, mm. Turvakotien työntekijöiden kehittämispäivällä 14.4.2008, jossa aiheena oli seksuaalinen väkivalta parisuhteissa. Toimintakaudella 2008 kriisityöntekijät järjestivät muutaman tunnin koulutustilaisuuksia muun muassa Turun ammattikorkeakoulun seksuaalineuvojaopiskelijoille.

Tukinaisen juristi toimi kouluttajana Jyväskylän aluetoimiston järjestämässä koulutustilaisuudessa keväällä 2008 aiheena seksuaalinen väkivalta ja hyväksikäyttö.

6. TIEDOTUS

Tiedotuksessa viestinnän toimintoja hiottiin aiempaa tehokkaammin muun muassa laatimalla tiedotukseen liittyviä aikatauluja. Julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyötahoja tiedotettiin Tukinaisen toiminnasta. Myös yhteistyötahojen tilaisuuksiin otettiin osaa verkostoitumisen hyödyn kannalta.

Vuoden 2008 tiedotuksen pääpaino oli medianäkyvyyden lisääminen. Vuoden aikana nostettiin yhteistyössä median edustajien kanssa useita Tukinaisen työn sisältöä koskevia, ajankohtaisia aiheita mediassa näkyville. Aiheita olivat esimerkiksi seksuaalirikoksista saatavien tuomioiden alhaisuus ja vapaaehtoistyössä toimivien taustan selvittäminen seksuaalirikoksia koskevissa

asioissa. ”Lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden oikeudelliset palvelut” -projektin loppuraportin, ”Leikin loppu”, julkistaminen tapahtui elokuussa ja siitä uutisoitiin laajasti. Loppukesästä julkaistu kirja, ”Raiskaustrauman hoito, opas CPT-menetelmän käyttöön” sai runsaasti huomiota, koska menetelmän käyttö on koettu tehokkaaksi raiskaustrauman hoidossa. Kirjan julkaisun yhteydessä järjestettiin aihetta käsittelevä seminaari ja tiedotustilaisuus elokuussa 2008.

Myös asiakkaat huomioitiin tiedotusvälineissä, ja heille jaettiin tietoa, miten hakea apua. Myös julkisen sektorin toimijat jakoivat aiempaa runsaammin Tukinaisen esitemateriaalia asiakkailleen. Viranomaiset ovat tulleet entistä tietoisemmiksi seksuaalista väkivaltaa kohdanneen avun tarpeesta ja osaavat ohjata avun tarvitsijat Tukinaisen kriisi- tai juristipäivystyksen asiakkaiksi. Traumatisoituneet, seksuaalista väkivaltaa kokeneet henkilöt eivät aina osaa hakeutua ammattiavun piiriin. Siksi myös Raiskauskriisikeskuksessa on huomioitu, että potentiaalit asiakkaat voivat kysyä tarvittaessa puhelintiedusteluista avun hakemisesta.

Tukinaisella oli vuonna 2008 kaksi tiedotusharjoittelijaa, joiden kanssa toteutettiin raportti ”Raiskauskriisikeskus Tukinaisen asiakkaat ja palveluihin ohjautuminen vuosina 2005-2007” ja koulutuskäyttöön suunnattua videomateriaalia.

7. TYÖSUOJELUTOIMINTA

Työsuojelu toimintaan kuuluivat sovitut kokoukset neljännesvuosittain, sen lisäksi vuonna 2008 keskityttiin erityisesti riskien arviointiin. Maaliskuussa suoritettiin työhyvinvointi-kysely päivätyöntekijöille. Kyselystä kävi ilmi, että työilmapiiri oli parantunut ja työviihtyvyys lisääntynyt kuluneen vuoden aikana. Kyselyn perusteella vuonna 2008 uudistettiin toimiston puhelinaika, yksilötyönohjaukset asiakastyötä tekeville. Samalla päätettiin järjestää myös koko päivähenkilökunnan yhteinen työnohjaus tulevana vuonna. Kaikki asiakastyötä tekevät Raiskauskriisikeskus Tukinaisen työntekijät osallistuivat vuonna 2008 säännölliseen yksilö- tai ryhmätyönohjaukseen.

Toukokuussa työfysioterapeutti teki ergonomiatarkastuksen toimistolla. Toukokuun lopussa Uudenmaan Työsuojelupiiri suoritti työsuojelutarkastuksen toimistoon. Tarkastuksen perusteella työsuojeluasiat olivat kunnossa. Toukokuussa aloitettiin myös riskienarviointityö yhdessä työterveyshoitajan kanssa. Syksyllä toteutettiin laaja riskienarviointikysely ja sen pohjalta saatiin selville erityisesti tämän työpaikan riskit ja niihin luotiin toimintamallit. Erityisesti riskien arvioinnissa huomioitiin työväkivallan uhka, ja siihen luotiin myös yhteisesti toimintamallit.

8. HALLINTO

8.1. Yleistä

Työnantajana Tukinainen ry on järjestäytynyt Elinkeinoelämän Keskusliittoon (EK), on jäsenenä Sosiaali- ja terveysjärjestöjen Keskusliitossa (STKL), Terveydenedistämiskeskuksessa (TEKRY) ja Sosiaali- ja terveysalan Yhteistyöjärjestössä (YTY).

8.2 Tukinainen ry:n hallitus vuonna 2008

Kevät Nousiainen, akatemiaprofessori, puheenjohtaja

Sirpa Kaakinen, psykiatri ja perheterapeutti

Pirkko Lahti, filosofian lisensiaatti, psykologi

Pia Puu Oksanen, varapuheenjohtaja, kansalaisjärjestöaktiivi, Tukinainen ry:n perustajajäsen

Marketta Tuppurainen, synnytysten ja naistentautien erikoislääkäri, seksologi

Ursula Vala, oikeuslääketieteen erikoislääkäri

Varajäseninä olivat:

Katriina Kuusi, LKT, psykiatrian erikoislääkäri

Aili Nenola, professori emerita

Raija-Leena Punamäki, psykologian professori

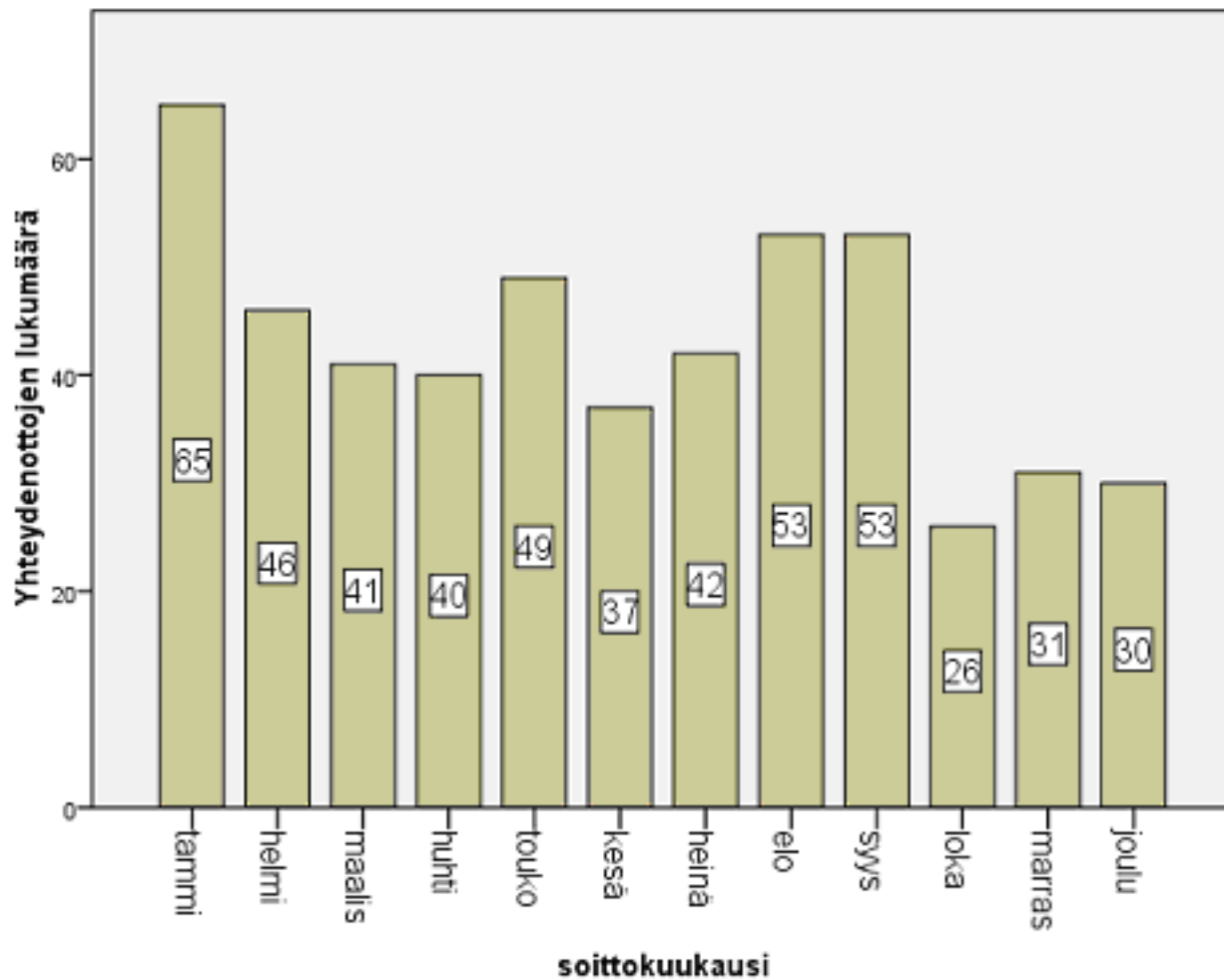
9. TALOUS

Vuodeksi 2008 Tukinainen ry sai Raha-automaattiyhdistys ry:ltä 540.000 euroa yleisavustuksena Raiskauskriisikeskuksen toimintaan. Kunta-avustuksia saatiin euroa. Säätiöiltä ei saatu avustuksia ollenkaan. Koulutuksesta, konsultaatiosta ja oikeusavustamisesta saatiin tuottoja euroa. Jäsenmaksu- ja muita tuottoja oli yhteensä. Tukinaisen toimintaa ylläpidetään ja kehitetään tarkennetun toimintasuunnitelman mukaisesti niukalla budjetilla tietoisina siitä, että toiminnan laajentaminen edellyttää lisärahoituksen saamista.

Raha-automaattiyhdistys ry myönsi Tukinainen ry:lle vuodelle 2008 kolmea projektirahoitusta: "Lähisuhdeväkivallan ehkäisytyön kehittämisprojektiin " saatiin 50.000 euroa. Jyväskylän aluetoimipisteelle myönnettiin 120.000 euroa. Uutena projektina aloitti heinäkuussa "Nettitukinainen", jolle myönnettiin avustusta 60.000 euroa.

Vuoden 2008 alussa Tukinaisen taloushallinto ulkoistettiin Administer Oy:lle. Käytännön toimimattomuuden vuoksi päätettiin kuitenkin irtisanoa sopimus Administer Oy:n kanssa lokakuussa 2008. Kuitenkin tilikauden 1.1.-31.12.2008 tilinpäätöksen laatii vielä Administer Oy. Taloushallinto siirrettiin hallituksen päätöksellä takaisin Tukinainen ry:een.

Liite 1. ENSISOITOT KRIISILINJALLE VUONNA 2008 KUUKAUSITTAIN

Kriisilinjalle tulleet kaikki puhelut:

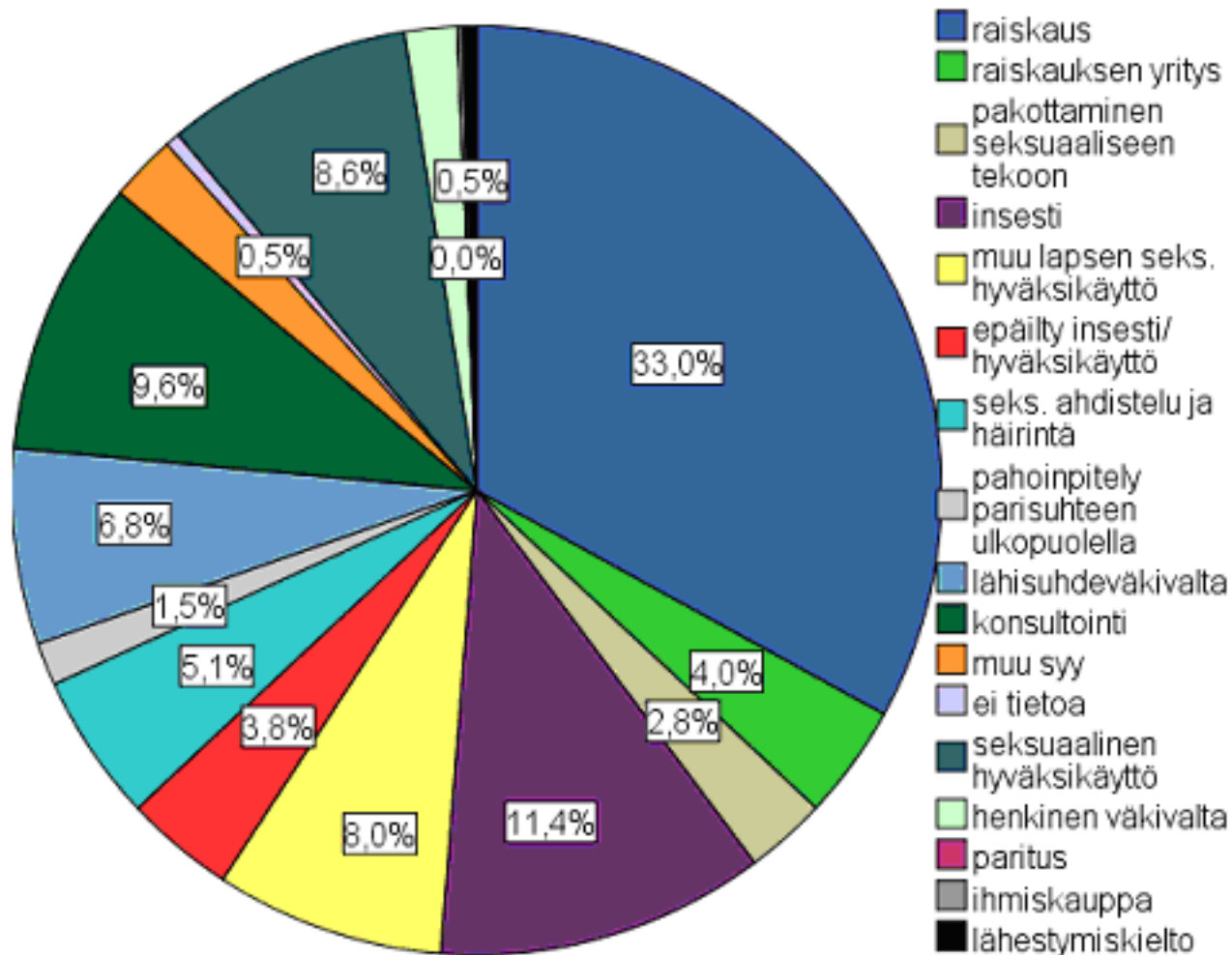
- Tukkimiehen kirjanpidon mukaan kriisilinjalla käytiin kaikkiaan 1899 puhelua vuonna 2008: tammikuu 180, helmikuu 175, maaliskuu 190, huhtikuu 173, toukokuu 187, kesäkuu 143, heinäkuu 159, elokuu 134, syyskuu 172, lokakuu 117, marraskuu 140 ja joulukuu 129.
- Päivässä puheluita oli enimmillään 19, vähimmillään 1, keskimäärin kuusi puhelua
- Joka päivä kriisilinjalle tuli keskimäärin kaksi uutta yhteydenottoa

Liite 2.

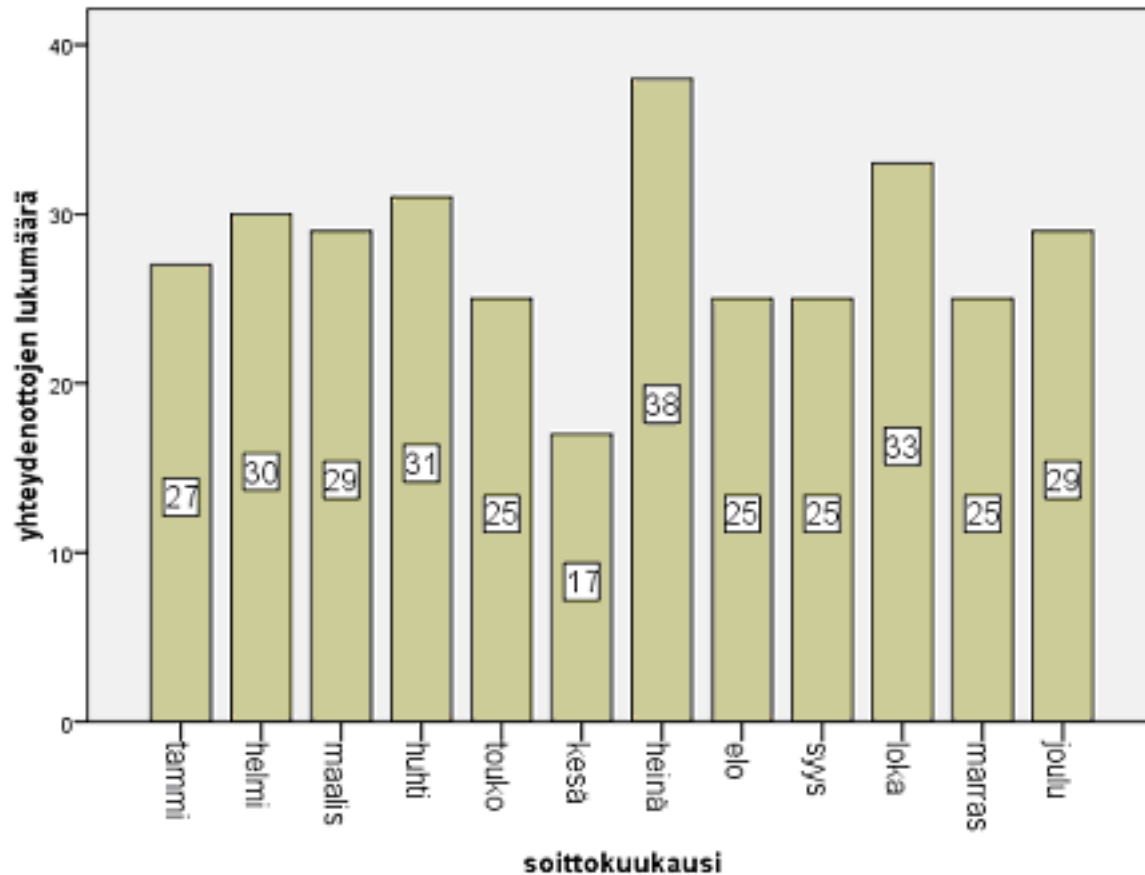
ENSISOITTOJEN SYYT KRIISILINJALLA VUONNA 2008

	määrä
Raiskaus	199
Seksuaalinen hyväksikäyttö (aikuisen)	52
Insesti (perheen sisäinen)	69
Konsultointi	58
Muu lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö (perheen ulkopuolinen)	48
Lähisuhdeväkivalta	41
Seksuaalinen ahdistelu ja häirintä	31
Raiskausyritys	24
Insesti- tai muu lapsen seksuaalisen hyväksikäytön epäily	23
Pakottaminen seksuaaliseen tekoon	17
Muu syy (mm. parisuhdevaikeudet, seksuaaliset ongelmat)	14
Henkinen väkivalta	11
Pahoinpitely lähisuhteen ulkopuolella	9
Lähestymiskielto	3
Ei tietoa	3
Ihmiskauppa	1
Paritus	-

Liite 3.

ENSISOITOT JURISTILINJALLE KUUKAUSITTAIN

Juristipäivystyksessä ei ole erikseen tilastoitu ensisoiittojen lisäksi kaikkia muita vuoden 2008 aikana juristeille tulleita puheluita tai soittopyyntöjä.

Liite 4.

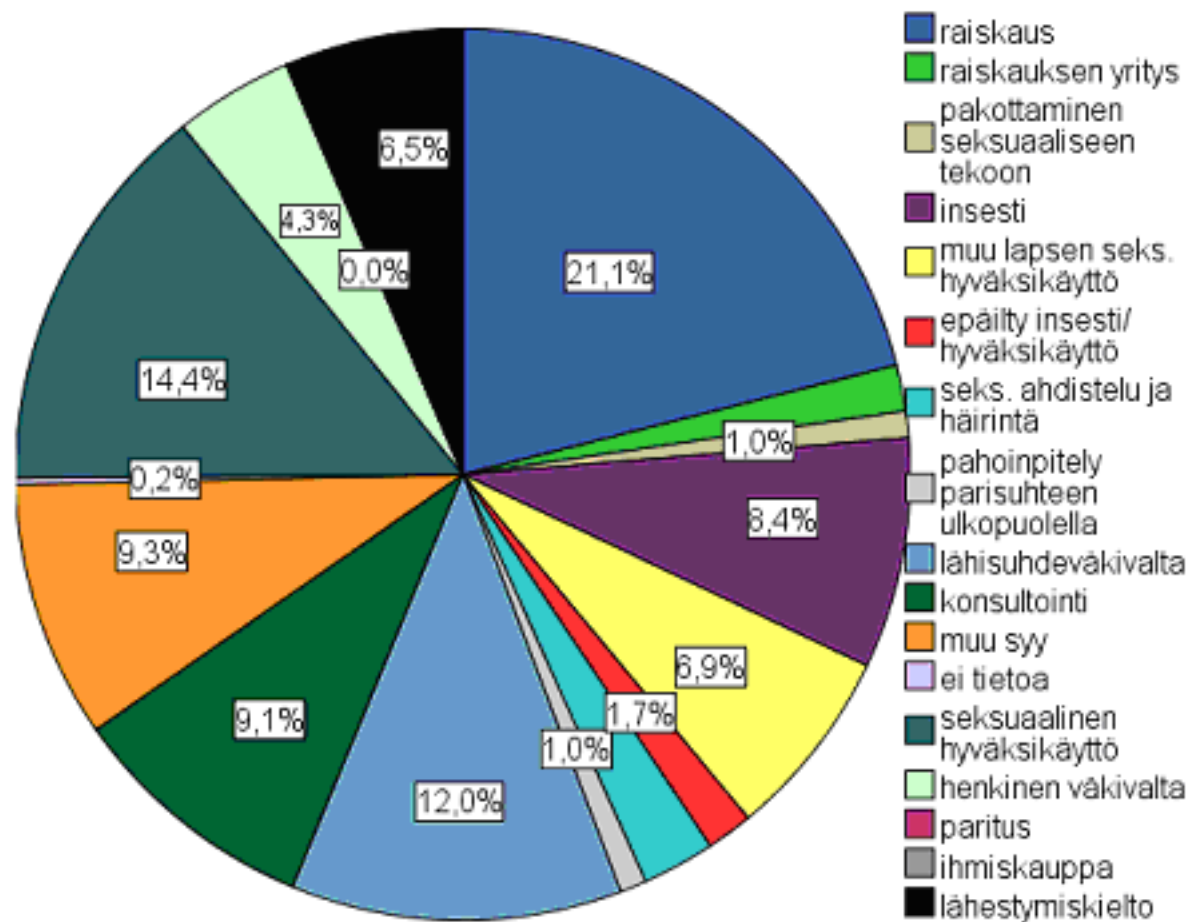
ENSISOITTOJEN SYYT JURISTILINJALLA VUONNA 2008

	määrä
Raiskaus	88
Seksuaalinen hyväksikäyttö	60
Lähisuhdeväkivalta	50
Muu syy (avioero, huoltajuus, muut oikeudelliset syyt)	39
Konsultointi	38
Insesti (perheen sisäinen)	35
Muu lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö (perheen ulkopuolinen)	29
Lähestymiskielto	27
Henkinen väkivalta	18
Seksuaalinen ahdistelu ja häirintä	11
Raiskausyritys	7
Insesti- tai hyväksikäyttöepäily	7
Pakottaminen seksuaaliseen tekoon	4
Pahoinpitely parisuhteen ulkopuolella	4
Ei tietoa	1
Paritus	-
Ihmiskauppa	-

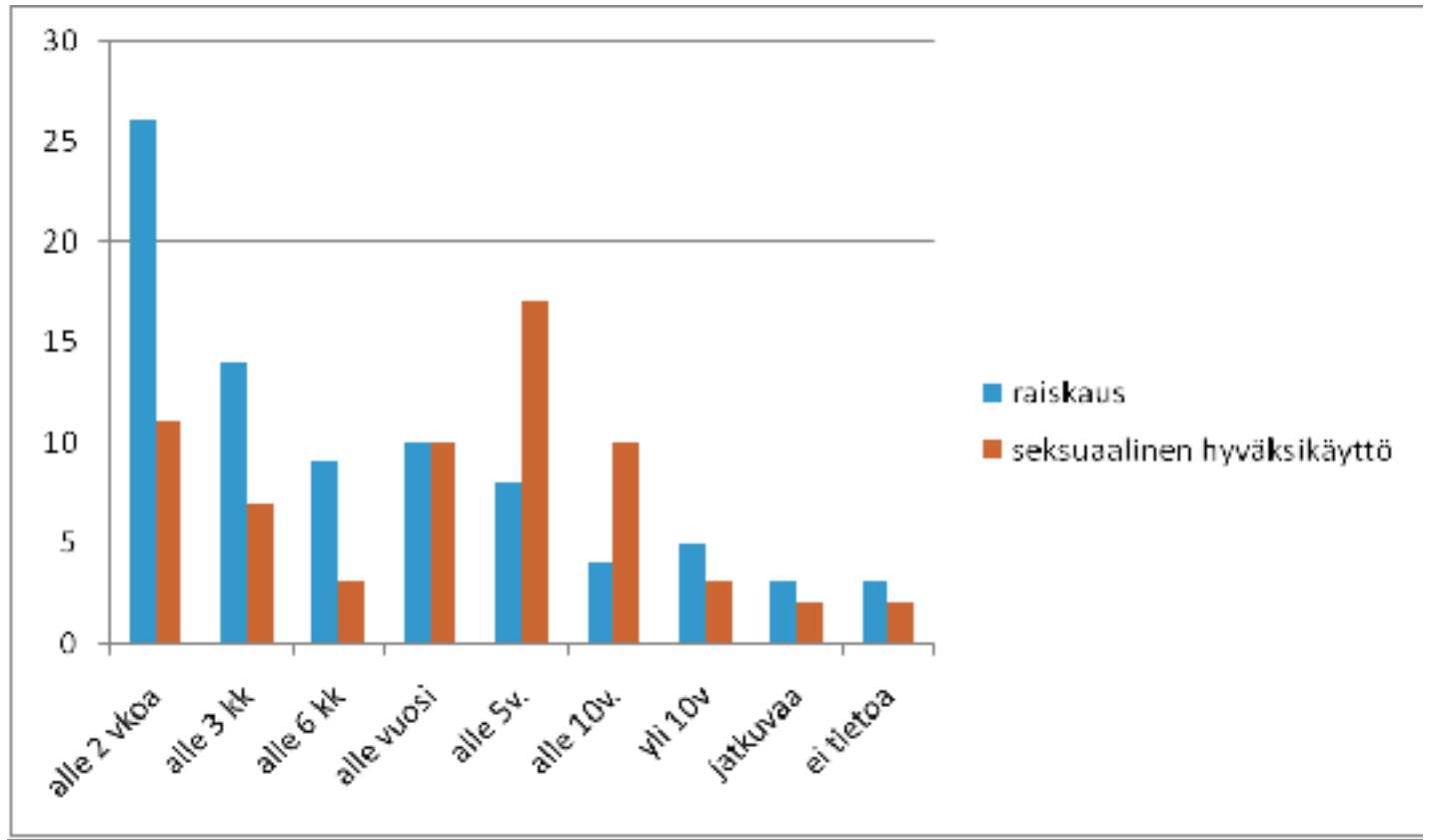
---

yht. 334

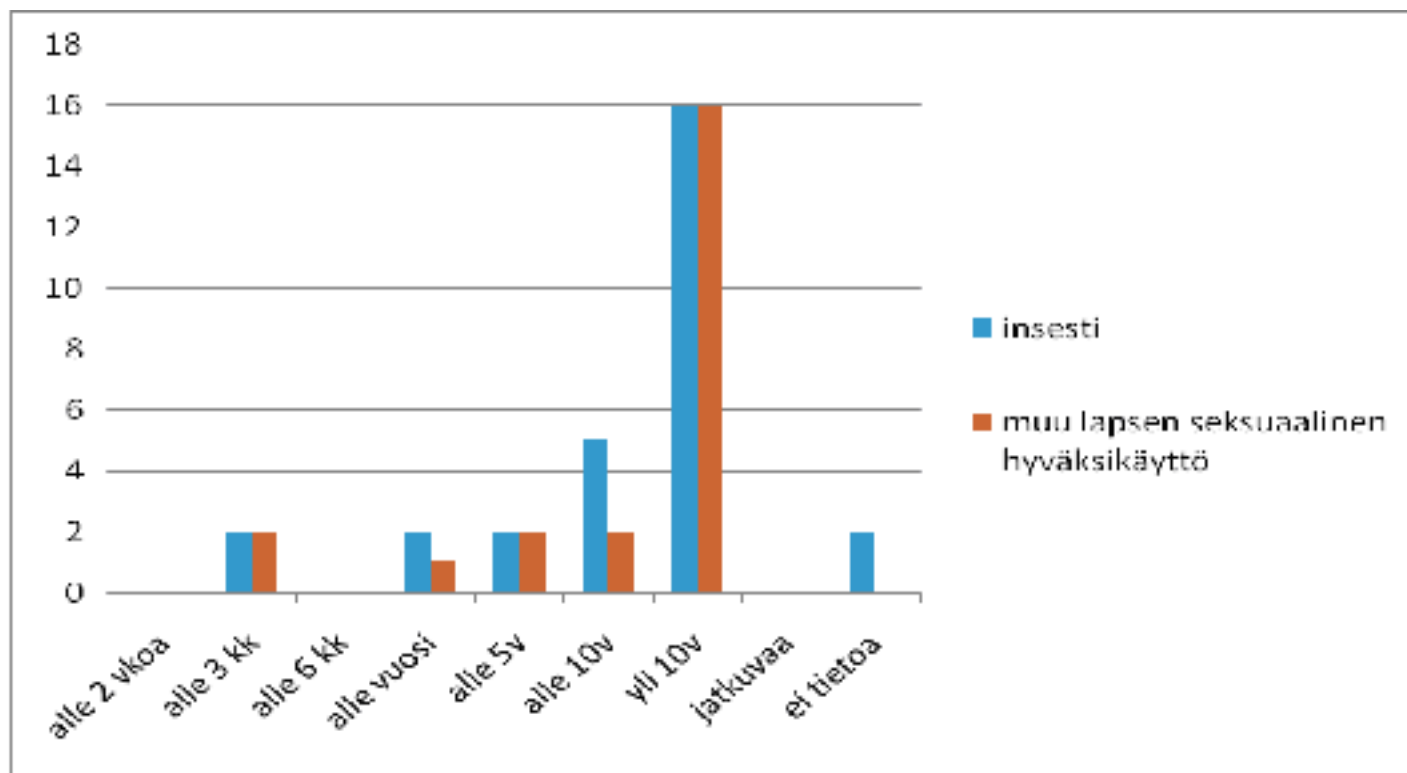
Liite 5

RAISKAUKSESTA JA SEKSUAALISESTA HYVÄKSIKÄYTÖSTÄ KULUNUT AIKA SOITETTAESSA JURISTILINJALLE VUONNA 2008

INSESTITÄ TAI MUUSTA LAPSEN SEKSUAALISESTA HYVÄKSIKÄYTÖSTÄ KULUNUT AIKA SOITETTAESSA JURISTILINJALLE VUONNA 2008

Liite 6.

OIKEUSPROSESSIN VAIHE SOITETTAESSA JURISTILINJALLE VUONNA 2008
(kaikki soiton syyt):

Rikosilmoitusta ei tehty	119
Rikosilmoitus tehty	110
Tieto puuttuu/ ei tietoa	70
Oikeusprosessi päättynyt	13
Syyttämättäjättämispäätös	9
Oikeusprosessi kesken	6
Rikosilmoitus peruttu	1
Sovittelu	1

